

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Sylabus předmětu

Didaktika RJ 1

KRF/DIDS1

Autor sylabu

Mgr. Michaela Pešková, Ph.D.

Záznam úprav sylabu předmětu KRF/DIS1

Pracoviště / Zkratka:	KRF/DIS1
Název dlouhý:	Didaktika RJ 1
Akreditováno / Kredity:	Ano, 3 kred.
Rozsah hodin:	Přednáška 2 [HOD/TYD] Seminář 2 [HOD/TYD]
Akademický rok:	2021/2022
Způsob zakončení:	Zápočet
Vyučovaný semestr:	ZS
Profilující předmět:	Ne

Cíle předmětu (anotace)

Předmět je vstupním kurzem Didaktiky RJ pro SŠ a zaměřuje se na obecnější otázky didaktiky cizích jazyků (DCJ). Přednášky vymezují základní kategorie a pojmy DCJ, vystihují její obsah a cíle, určují její vědní horizontální a vertikální „okolí“, vztah DCJ k jiným vědám. Ukazují provázanost všech činitelů a podmínek cizojazyčného vyučování – učení. Vysvětlují lingvistické a psychologické základy výuky CJ. Pojmenovávají specifika učitele cizího jazyka, jeho (auto)evaluační strategie. Typologizují žáka zejména se zřetelem na středoškolský věk, klasifikují učební strategie učení se CJ, autonomní a reflektované učení. Popisují historický vývoj metod výuky CJ a současné trendy, probírají humanizaci cizojazyčného vyučování. Věnují se fenoménu mnohojazyčnosti a specifikům výuky ruštiny jako druhého cizího jazyka. Zaměřují se zejména na metodiku počáteční výuky ruského jazyka. Vedou studenty ke zvládnutí základní terminologie lingvodidaktického diskurzu jak v češtině, tak v ruštině. Minimálně jednu přednášku nebo jeden seminář vede odborník z praxe jako workshop.

Semináře rozvíjejí praktické didaktické dovednosti studentů s pedagogickou reflexí a sebereflexí v rámci mikrovýstupů, a to pro počáteční fázi výuky ruštiny na SŠ. Důraz je kladen na práci s učebnicemi používanými ve školní praxi, jejich hodnocení a na vytváření podkladů pro multisenzorické učení s oporou o ICT. Studenti pracují s RVP a ŠVP. Zkoušejí a diskutují vybrané metody a didaktické postupy, provádějí reflexi výuky metodou 3A a vrstevnické hodnocení. Zakládají si portfolio budoucího učitele cizích jazyků (EPOSTL).

Předmět je zařazen v souběhu s předmětem Obecná didaktika pro základní školy. Studenti konfrontují a prohlubují nabyté znalosti a dovednosti z obecné didaktiky s obsahem oborové didaktiky a aplikují je ve svém aprobačním předmětu s vyústěním v mikrovýstupech (využití různých organizačních forem vyučování, organizace průběhu vyučovací hodiny, metody výuky, motivace, hodnocení, reflektované učení). Oborová didaktika ruštiny představuje práci učitele v celé její komplexnosti se zdůrazněním specifik role učitele ruského jazyka na SŠ. S oporou o výklady v obecné didaktice jsou prováděny rozbor kurikulárních dokumentů pro ruštinu jako druhý cizí jazyk. Ze souběžného předmětu Pedagogická psychologie A využívá předmět zejména znalosti a dovednosti týkající se osobnosti učitele, žáka, zpětné vazby a stylů učení.

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích a zapojení v rámci interaktivní přednášky. Splnění závěrečného znalostního testu z učiva semestru minimálně na 70 %. Příprava a přednesení mikrovýstupu v rozsahu 30 minut (počáteční etapa ve výuce ruštiny na SŠ podle učebnic a s využitím vlastních pomůcek a materiálů). Studium základní a doporučené literatury. Vedení autoevaluační karty a portfolio EPOSTL. Účast na seminářích 75 %.

Obsah

1. DCJ jako věda a v systému věd. Plán studia a osobního rozvoje – myšlenková mapa. Výsledky učení v semestru – autoevaluační karta. Založení portfolio EPOSTL.
2. Proměny chápání základních kategorií a termínů DCJ.
3. Činitelé cizojazyčného vyučování – učení se. Učební prostředí a hodnocení kvality výuky. Nástroje pro reflexi výuky – dokumentační a kritériální záznam. Evakuace klimatu školy. Principy vyučování – učení se CJ. Lingvistické základy výuky CJ/RJ.
4. Učitel CJ/RJ a jeho role. Učitelské portfolio. Reflexe edukačního procesu, autodiagnostika. Metodika 3A v reflexi kvality výuky RJ na základě mikrovýstupů a virtuálních hospitací. Rámec profesních kvalit učitele cizích jazyků.
5. Typologie žáků ve vztahu k výuce CJ. Autonomní učení. Psychologické základy výuky CJ. Motivace. Metody hodnocení žáků. Poskytování zpětné vazby žákům a získávání zpětné vazby od žáků.
6. Strategie učení se CJ. Klíčová kompetence k učení ve výuce CJ. Sumativní a formativní hodnocení ve výuce CJ. Kirkpatrickův model hodnocení ve výuce CJ. Principy osvojování mateřského a cizího jazyka. Evaluace chodu semestru v jeho polovině – návrh korekcí, dotazník, portfolio, evaluační karta.
7. Ruština jako druhý (třetí) cizí jazyk. Idea mnohojazyčnosti a jazyková politika státu (makročinitelé cizojazyčného vyučování). Od RVP k ŠVP. Hodnoticí složka RVP – výsledky učení, standardy.
8. Fáze výuky a ovládnutí CJ. Počáteční fáze ve výuce RJ – motivace, principy, práce s prekoncepty. SERRJ a EJP jako sebereflektivní nástroje – úvod.
9. Vývoj metod DCJ 1. Práce s normou, chybou a testováním v jednotlivých metodách.
10. Vývoj metod DCJ 2. Hodnocení cílů a efektivity jednotlivých metod.
11. Současné trendy a alternativní metody ve výuce RJ. Osobnostní rozvoj ve výuce CJ. Rizika hodnocení.
12. Workshop s učitelem z praxe. Vyhodnocení autoevaluační karty a portfolio. Zpětná vazba k výuce předmětu – evaluační dotazník.

Studijní opory

<https://portal.zcu.cz/portal/studium/courseware/krf/didz1>

Garanti a vyučující

- Garant: doc. Liudmila Valova, CSc. (100 %).
- Přednášející: Mgr. Michaela Pešková, Ph.D. (100 %), doc. Liudmila Valova, CSc. (100 %).

- Vede seminář: Mgr. Michaela Pešková, Ph.D. (100 %), doc. Liudmila Valova, CSc. (100 %).

Literatura

Základní

HENDRICH, J. Didaktika cizích jazyků: Celost. vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult. 1. vyd. Praha: SPN, 1988.

CHODĚRA, R. Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2274-5.

PEŠKOVÁ, M. Didaktika RJ 1. Plzeň: Západočeská univerzita, 2011.

PURM, R., JELÍNEK, S., VESELÝ, J. Didaktika ruského jazyka: vybrané kapitoly. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. ISBN 80-7041-174-0.

ŠČUKIN, A. N. Metodika obučeníja řečevomu obščeniju na inostrannom jazyke. Učebnoje posobije dlja prepodavatelej i studentov jazykovych vuzov. Moskva: Izdatel'stvo Ikar, 2011. ISBN 978-5-7974-0259-6.

LEBEDINSKIJ, S. I., GERBIK, L. F. Metodika prepodavanija russkogo jazyka kak inostrannogo. Minsk, 2011.

ŠČUKIN, A. N. Obučenijsja řečevomu obščeniju na russkom jazyke kak inostrannom. Metody. Prijemy. Rezul'taty. Moskva: Russkij jazyk. Kursy, 2012. ISBN 978-5-88337-285-.

ŠČUKIN, A. N. Teorija obučenijsja inostrannym jazykam (lingvodidaktičeskie osnovy). Učebnoje posobije dlja prepodavatelej i studentov jazykovych vuzov. Moskva: VK, 2012. ISBN 978-5-98405-109-5.

AKIŠKINA, A. A., KAGAN, O. E. Učimsja učit'. Dlja prepodavatelja russkogo jazyka kak inostrannogo. Moskva: Russkij jazyk, Kursy, 2012. ISBN 978-5-88337-044-0.

JANÍKOVÁ, V. Výuka cizích jazyků. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3512-2.

CHODĚRA, R.; RIŠS, L. Výuka cizích jazyků: Na prahu nového století. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999. ISBN 80-7042-157-6.

Doporučená

Časopisy. Cizí jazyky.

CHODĚRA, R.; RIŠS, L. cizích jazyků: Na prahu nového století II. Ostrava: Ostravská univerzita, 2000. ISBN 80-7290-281-4.

NEČASOVÁ, P., PODHAJSKÁ, E. Činnostní pojetí vyučování cizím jazykům. Praha: Univerzita Karlova, 2006. ISBN 80-7290-281-4.

MALÍŘ, F. Didaktiky cizích jazyků jako vědní obory: K problematice jejich předmětu.

MOSKOVKIN, L. V. a ŠČUKIN, A. N. Istorija metodiki obučenijsja russkomu jazyku kak inostrannomu. Naučnoje izdanijsje. Moskva: Russkij jazyk. Kursy, 2013. ISBN 978-5-88337-331-1.

SKALKOVÁ, J. Obecná didaktika. Praha: ISV, 1999. ISBN 80-85866-33-1.

SLAVÍK, J., HAJEROVÁ MULLEROVÁ, L., SOUKUPOVÁ, P. *Reflexe a hodnocení kvality výuky*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. ISBN 978-80-261-0920-4.

JELÍNEK, S. Rusko-český lingvodidaktický slovník. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-516-5.

PRŮCHA, Jan. Pedagogická evaluace: hodnocení vzdělávacích programů, procesů a výsledků. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1333-8.

Russkij jazyk za rubežom.

SLAVÍK, J. Transdisciplinární didaktika. Brno, 2017. ISBN 978-80-210-8568-8.

ROHLÍKOVÁ, L., VEJVODOVÁ, J. Vyučovací metody na vysoké škole. Praha, 2012. ISBN 978-80-247-4152-9.

Časová náročnost

Aktivity	Časová náročnost aktivity [h]
Kontaktní výuka	52
Projekt individuální [40]	40
Příprava prezentace (referátu v cizím jazyce) [10-15]	15
Celkem	107

Předpoklady

Odborné znalosti – předmět není ničím podmíněn ani vyloučen.

Odborné dovednosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

- komunikovat v ruštině na úrovni C1.

Obecné způsobilosti – před zahájením studia předmětu je student schopen:

- dle rámcového zadání a přidělených zdrojů koordinovat činnost týmu, nesoú odpovědnost za jeho výsledky,
- samostatně a odpovědně se na základě rámcového zadání rozhodovat v souvislostech jen částečně známých,
- používat své odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti alespoň v jednom cizím jazyce.

Výsledky učení

Odborné znalosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- vymezit základní termíny didaktického diskurzu jak v češtině, tak v ruštině,
- charakterizovat vstupní činitele vyučovacího procesu a vědní okolí oborové didaktiky,
- vysvětlit zakotvení výuky druhého cizího jazyka v kurikulárních dokumentech,
- popsat vývoj metod výuky cizích jazyků,

- stanovit efektivní (auto)reflexivní a (sebe)hodnoticí nástroje pro výuku CJ na SŠ.

Odborné dovednosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- používat moderní aktivizační metody v praktické výuce ruštiny se zapojením ICT,
- využívat různých organizačních forem vyučování,
- navrhnout efektivní cvičení dle učebnice i cvičení vlastní s ohledem na cíle výuky,
- ve výuce ruštiny uplatňovat rozvoj klíčových kompetencí, průřezových témat a mezipředmětových vztahů,
- reflektovat a hodnotit proces vyučování a učení cizímu jazyku v celé jeho komplexnosti,
- připravit, provést a evaluovat mikrovýstup před spolužáky (počáteční fáze výuky ruštiny),
- přihlížet k individuálním učebním strategiím žáků,
- vést si portfolio budoucího učitele CJ.

Obecné způsobilosti – po absolvování předmětu je student schopen:

- samostatně a odpovědně se rozhodovat v nových nebo měnících se souvislostech nebo v zásadě se vyvíjejícím prostředí s přihlédnutím k širším společenským důsledkům jejich rozhodování,
- používat své odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti alespoň v jednom cizím jazyce,
- plánovat, podporovat a řídit s využitím teoretických poznatků oboru získávání dalších odborných znalostí, dovedností a způsobilostí ostatních členů týmu.

Hodnoticí metody

Odborné znalosti – odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- demonstrace dovedností (praktická činnost),
- portfolio,
- průběžné hodnocení,
- sebehodnocení,
- test.

Odborné dovednosti – odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- demonstrace dovedností (praktická činnost),
- sebehodnocení,
- vzájemné hodnocení studentů,
- individuální prezentace,
- portfolio.

Obecné způsobilosti – obecné způsobilosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- portfolio,
- sebehodnocení,

- individuální prezentace.

Vyučovací metody

Odborné znalosti – pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

- přednáška s analýzou videozáznamu,
- přednáška s aktivizací studentů,
- samostudium,
- samostatná práce studentů.

Odborné dovednosti – pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

- seminární výuka (diskusní metody),
- výuka podporovaná multimédií,
- skupinová výuka,
- kooperativní výuka,
- samostatná práce studentů.

Obecné způsobilosti – pro dosažení obecných způsobilostí jsou užívány vyučovací metody:

- řešení problémů,
- prezentace práce studentů,
- diskuse.